

Webarchiválás Észtországban

Alapvető információk, gyűjtőkör

Az észt Nemzeti Könyvtár webarchiválási projektjének (<http://veebiarhiiv.digar.ee/>) alapvető célkitűzése az észt kulturális örökség szempontjából fontos webes tartalmak archiválása. (<http://www.nlib.ee/index.php?id=21581>) A nemzeti könyvtárról szóló törvény nevesíti kötelezettségként a nemzeti könyvtár számára a webarchiválási feladatokat (gyűjtés, feldolgozás, szolgáltatás). A gyűjtőkör alapelemei a következők: Észt nyelven megjelenő weblapok, Észtországban publikált weblapok, Észtországra vonatkozó információkat tartalmazó weblapok. A webarchiválás szabályozását a kötelezpéldány törvény rendelkezései közé is beillesztették. A weben megjelenő publikációk is kötelezpéldánynak minősülnek, melyeket le kell aratni és nyilvánosan közzé kell tenni. A tartalom tulajdonosának azonban lehetősége van intézkedni arról, hogy a tartalom csak zárt hálózatban a Nemzeti Könyvtár épületében legyen elérhető a szerzői jogokra tekintettel. 2017 január 1.től ez már alapértelmezetten így van, az archívum a kijelölt intézményekből érhető csupán el. A pdf alapú kiadványok begyűjtése 2006-ban, a webaratás 2008-ban kezdődött el. Az archívum 2013 óta érhető el a felhasználók számára. 2010-től 2015-ig 56 millió URL-ről arattak le adatot mintegy 4,2 TB mennyiségben. A webarchiválást szelektív aratásokkal kezdték el, ám mivel a releváns tartalomnak csak kis mennyiségét tudták így begyűjteni, 2015-16-ban lebonyolították az észt.ee domain első webes aratását. Egy adott webhelyről maximum 300 MB adatot arattak le, hogy kordában tudják tartani az aratási folyamatot. Összesen 4 TB tömörítetlen adatot arattak le ily módon. Az új kötelezpéldány törvény szerit amennyiben a könyvtár nem tudja learatni a gyűjtőkörbe eső tartalmat, akkor a tartalom tulajdonosa kötelezett arra, hogy eljuttassa azt a Nemzeti Könyvtár számára. A beszolgáltatás költségeit a tartalom tulajdonosának kell állnia! Öt könyvtár van országosan kijelölve bármiféle kötelezpéldány elérésére épületen belül (beleértve a webarchívumot is zárt dedikált hálózaton). A teljes törvény elérhető angolul itt: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/514092016001/consolide>

Szervezeti keretek

Az Észt Nemzeti Könyvtárban három teljes állású munkatárs foglalkozik webarchiválási feladatokkal, ketten az archiválásért felelős szakemberek, illetve egy web archiváló alkalmazások kezeléséért felelős adminisztrátor. Az ő munkájukat egy munkacsoport segíti, mely 10 kutatási és kulturális örökség kezelésével foglalkozó intézmény 24 munkatársát tömöríti. A munkacsoport tanácsokat ad a learatandó anyag kiválasztására, hozzáférhetővé tételére az aratás számára, emellett képviselik a kutatói szféra webarchiváláshoz kötődő érdekeit. 2011-ben stratégiai dokumentumban fogalmazták meg a munkacsoport a webarchiválásra vonatkozó gyűjtőköri alapelveket. 2012-től az Észt Nemzeti Könyvtár tagjává vált az IIPC-nek is.